

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА ТА
ВЕТЕРИНАРІЇ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ В
ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

НАУКОВІ ЧИТАННЯ 2026

**Благополуччя тварин і сталий розвиток
тваринництва та аквакультури:
*наука, практика, освіта***

УДК 619:614.23:636

Наукові читання 2026. Благополуччя тварин і сталий розвиток тваринництва та аквакультури: наука, практика, освіта. Матеріали XIII щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрів, присвяченої Дню науки в Україні, 14 травня 2026 року. Житомир: Поліський національний університет, 2026. 375 с.

Редакційна колегія

Голова

Кот Т. Ф. директор НІІ тваринництва та ветеринарії,
доктор вет. наук, професор

Члени колегії

Ревунець А. С. в. о. декана факультету ветеринарної
медицини та тваринництва

Гуральська С. В. доктор вет. наук, професор

Романишина Т. О. кандидат вет. наук, доцент

Шуляр Альона Л. кандидат с.-г. наук, доцент

Рецензенти

Борщенко В. В. доктор с.-г. наук, професор Поліського
національного університету

Гутий Б. В. доктор вет. наук, професор Львівського
національного університету вет. медицини
та біотехнологій ім. С. З. Гжицького

Мельничук В. В. доктор вет. наук, професор Полтавського
державного аграрного університету

Редактор

Фещенко Д. В. к. вет. н., доцент

Рекомендовано до друку:

Науково-технічною радою Науково-інноваційного інституту тваринництва та ветеринарії (протокол № 10 від 22 травня 2026 р.)

Вченою радою Поліського національного університету (протокол № 10 від 27 травня 2026 р.)

Збірник охоплює актуальні дослідження у сфері ветеринарної медицини, тваринництва та аквакультури, присвячені питанням благополуччя тварин, біобезпеки, сталого розвитку галузі та впровадження сучасних наукових і технологічних рішень.

За зміст і достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

© Поліський національний університет, 2026

Встановлено, що відхилення клініко-біохімічних показників є ранніми маркерами порушення благополуччя, які передують розвитку клінічно виражених захворювань. Це обґрунтовує необхідність систематичного клінічного моніторингу у практиці тваринництва.

Забезпечення благополуччя продуктивних тварин повинно здійснюватися на основі комплексного підходу, яке включає оптимізацію умов утримання, збалансовану годівлю та регулярний контроль клініко-біохімічного статусу. Такий підхід сприяє збереженню здоров'я тварин, підвищенню їх продуктивності та ефективності галузі в цілому.

РОЛЬ ЕПІЗООТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОФІЛАКТИЦІ ЗООНОЗНИХ ІНФЕКЦІЙ ЯК ЧИННИКА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН

Лігоміна І. П. – к. вет. н., доцент

Поліський національний університет, м. Житомир

Соловйова Л. М. – к. вет. н., доцент

*Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква*

Актуальність проблеми. У умовах сучасного ведення тваринництва забезпечення благополуччя продуктивних тварин тісно пов'язане з рівнем епізootичної безпеки господарств. Інтенсифікація виробництва, зміни кліматичних умов, активізація контактів між дикими й свійськими тваринами сприяють поширенню інфекційних і зоонозних захворювань, які становлять загрозу як для тварин, так і для людини.

Особливу увагу в останні роки привертають нові та маловивчені інфекції з тяжким перебігом, зокрема хантавірусні інфекції, резервуаром яких є гри-

зуни. Зафіксовані випадки захворювання людей із летальними наслідками підкреслюють небезпеку цього збудника. Клінічний перебіг у людини характеризується початковими симптомами, подібними до гострих респіраторних інфекцій, із подальшим розвитком дихальної недостатності, геморагічного синдрому та ураження внутрішніх органів. У зв'язку з цим питання контролю джерел інфекції та профілактики їх занесення у тваринницькі господарства набуває особливої актуальності.

Аналіз літературних джерел. Згідно з сучасними науковими підходами, епізоотична безпека розглядається як система заходів, спрямованих на запобігання занесенню, виникненню та поширенню інфекційних захворювань (Іванов, 2019). Її рівень безпосередньо впливає на стан здоров'я тварин, їх продуктивність і здатність до адаптації.

Дослідження свідчать, що важливим джерелом інфекцій є синантропні гризуни, які можуть переносити збудників небезпечних захворювань, включаючи хантавіруси (Петренко, 2021). Потрапляння гризунів у тваринницькі приміщення створює ризик контамінації кормів, води та підстилки та може призводити до інфікування тварин і формування несприятливого епізоотичного стану.

З клінічної точки зору, інфекційні процеси супроводжуються порушенням гомеостазу та змінами біохімічних показників крові. Одним із ранніх маркерів є зміна білкового спектра: зниження вмісту альбумінів менше 30 г/л і підвищення глобулінів, це призводить до зменшення альбуміно-глобулінового коефіцієнта ($<1,0$), свідчить про розвиток запального процесу (Сидоренко, 2020). Підвищення загального білка понад 80 г/л може вказувати на хронічне запалення або інтоксикацію. Ураження внутрішніх органів при інфекційних захворюваннях супроводжується змінами ферментативної активності. Зокрема,

підвищення активності аспартатамінотрансферази понад 125 Од/л і аланінамінотрансферази понад 35 Од/л свідчить про ураження печінки, а підвищення гамма-глутамілтрансферази понад 35 Од/л – про порушення функції жовчовивідних шляхів (Коваленко, 2018). Зростання рівня креатиніну понад 130 мкмоль/л і сечовини понад 6,7 ммоль/л вказує на порушення функції нирок і розвиток інтоксикації. Важливим індикатором є також вміст глюкози. При стресі та інфекційному процесі можливе її підвищення понад 3,5 ммоль/л, пов'язано з активацією гормонів стресу, зокрема кортизолу. У тяжких випадках, навпаки, може розвиватися гіпоглікемія, що свідчить про виснаження енергетичних резервів організму (Мельник, 2020).

У науковій літературі наголошується, що ефективна профілактика інфекційних захворювань базується на дотриманні принципів біобезпеки, серед яких особливе значення мають ізоляція тварин, контроль якості кормів і води, санітарна обробка приміщень та систематична дератизація (Гриценко, 2022). Остання є ключовим заходом у профілактиці інфекцій, пов'язаних із гризунами, зокрема хантавірусної інфекції.

Таким чином, епізоотична безпека є важливим фактором підтримання стабільного фізіологічного стану тварин і запобігання розвитку захворювань.

Висновки: епізоотична безпека є невід'ємною складовою забезпечення благополуччя продуктивних тварин, передбачає комплекс профілактичних заходів, спрямованих на попередження інфекційних і зоонозних захворювань.

Встановлено, що інфекційні процеси супроводжуються характерними змінами клініко-біохімічних показників, зокрема білкового спектра, ферментативної активності та показників азотистого обміну і дозволяє використовувати їх як ранні діагностичні

критерії.

Особливу увагу необхідно приділяти профілактиці захворювань, пов'язаних із гризунами, включаючи хантавірусні інфекції, шляхом проведення систематичних дератизаційних заходів і дотримання санітарно-гігієнічних норм.

Комплексний підхід до забезпечення епізоотичної безпеки сприяє збереженню здоров'я тварин, підвищенню їх продуктивності та мінімізації ризиків для здоров'я людини, що відповідає сучасній концепції благополуччя тварин.

ВІКОВА ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ПРОТЕЇНСИНТЕЗУВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ПЕЧІНКИ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ У ПЕРІОД 35–56 ДІБ

Мельник А. Ю. – к. вет. н., доцент

*Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква*

Актуальність проблеми. У сучасному промисловому птахівництві фінішний період вирощування високопродуктивних кросів курчат-бройлерів (35–56 діб) характеризується досягненням пікових значень живої маси, що вимагає граничного напруження метаболічних систем організму. На цьому етапі вирощування гепатобіліарна система функціонує в режимі максимальної кумулятивної напруженості, оскільки печінка забезпечує не лише пластичні потреби м'язової тканини, що продовжує гіпертрофуватися, а й підтримує гомеостаз в умовах значного ендогенного навантаження (Saleh et al., 2021).

На відміну від ранніх фаз розвитку, період 35–56 діб визначається завершеною морфофункціональною диференціацією шлунково-кишкового тракту, проте водночас спостерігається тенденція до зни-